

ГЕНЕЗИС ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ В УКРАЇНІ У 20–80-Х РОКАХ XX СТОЛІТТЯ

*Дмитро Закатнов,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*

Анотація

Формування економічного потенціалу держави передбачає реалізацію комплексу регулятивних заходів, спрямованих на підвищення якості трудових ресурсів. До таких заходів належить професійна орієнтація населення. До початку 90-х років XX століття в Україні була створена досить розвинена система професійної орієнтації населення, в першу чергу, – учнів середніх загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів. У незалежній Україні так і не було створено її аналогу, який би відповідав особливостям і перспективам соціально-економічного розвитку суспільства й новим освітнім парадигмам. На сьогодні актуальною є проблема оновлення змісту, форм і методів професійної орієнтації учнівської молоді й при її вирішенні необхідно враховувати накопичений у попередні роки теоретичний і практичний досвід.

У період існування Української РСР мали місце три спроби створення системи професійної орієнтації учнівської молоді. У 30-х роках вона характеризувалася використанням методології педології і створювалася поза системою освіти. Наприкінці 50-х – на початку 80-х років вона характеризувалася поступовим упровадженням ідей і методів професійної орієнтації в систему освіти, головним чином, у загальноосвітню школу. Із середини 80-х років професійна орієнтація активно впроваджувалася в навчально-виховний процес загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів. Однак, навіть у цей період вона не отримала відповідного нормативного і кадрового забезпечення.

Ключові слова: розвиток професійної орієнтації, теоретичні основи професійної орієнтації, організаційно-нормативне забезпечення професійної орієнтації.

Постановка проблеми. Проблема вибору людиною професії відповідно до своїх інтересів, здібностей та здатностей є важливою не лише для кожної особистості, але й для всього суспільства в цілому. Одним із

засобів її розв'язання є здійснення профорієнтаційної роботи з різними категоріями населення, насамперед, з учнями загальноосвітніх шкіл. Профорієнтаційна робота з школярами є пріоритетною в економічно розвинутих країнах, де підвищення якості «людського капіталу» є об'єктом уваги як держави, так і роботодавців. Це пояснюється, зокрема, тим, що професійна орієнтація сприяє підвищенню продуктивності праці до 30%, зменшенню плинності кадрів на 20–25%, сприяє зниженню травматизму на виробництві – до 45% [15]. Структурна перебудова економіки України, прискорене впровадження нових технологій у виробництво та низка інших факторів зумовили виникнення професійно-трудового середовища, в якому людина впродовж своєї трудової діяльності може неодноразово змінювати не лише місце роботи, але й професію. Одним із напрямів вирішення цієї проблеми є формування в людини готовності до дискретного професійного самовизначення засобами професійної орієнтації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку професійної орієнтації в Україні в історико-педагогічному аспекті висвітлювалася в роботах С. Балдіна, М. Ільюк, М. Ковінько, О. Махова, М. Тименка, Б. Федоришина, М. Янцура та інших дослідників. Проте вони розглядали окремі періоди її розвитку. Досліджень, присвячених вивченню профорієнтації як цілісного явища в контексті розвитку суспільства ми не зустрічали. Водночас, зміст, форми та методи професійної орієнтації, що були розроблені та використовувалися в радянській період, можуть бути використаними, за умови їх певної модифікації та модернізації, й у сучасних умовах.

Метою статті є історико-педагогічний аналіз процесу становлення та розвитку системи профорієнтаційної роботи зі школярами в УРСР.

Виклад основного матеріалу. Перша Всеукраїнська нарада з проблем освіти, яка відбулася в березні 1920 р., затвердила структуру системи народної освіти, що значно відрізнялася від аналогічної системи в РРФСР, і складалася із семирічних шкіл соціального виховання, над якими надбудовувалися професійні школи з дво- або трирічним терміном навчання. Право на вступ до вищих навчальних закладів надавалося лише випускникам професійних шкіл [17, с. 21]. Тобто, вже на початку 20-х рр. в Україні здійснювалися спроби впровадження профільної професійно зорієнтованої підготовки для випускників семирічної школи, яку можна розглядати як аналоги сучасної профільної школи та системи професійно-технічної освіти. Упродовж першої половини 20-х рр. в УРСР було створено понад 400 професійних шкіл, у яких на вивчення професійно зорієнтованих дисциплін відводилося 40–60% навчального часу [9, с. 189–180].

Період з 20-х по першу половину 30-х рр. можна розглядати як першу хвилю здійснення підготовки молоді до вибору майбутньої професії засобами професійної орієнтації. Принагідно зазначимо, що як в РРФСР (а згодом – СРСР), так і в УРСР, проблеми підготовки особистості до вибору професії певний час були об'єктом уваги переважно Народного комісаріату праці (НКП). Вже в 1921 р. у Центральному інституті праці було відкрито лабораторію, що вивчала проблеми професійного відбору та професійного консультування. Перше бюро професійної консультації було створене в 1927 р. у Ленінграді при біржі праці, в наступному році аналогічні бюро були відкриті в Києві та Одесі [12, с. 44].

Згідно з положенням про профконсультаційні бюро, основні напрями профорієнтаційної роботи з учнями шкіл передбачали: популяризацію роботи з профконсультації; профінформаційну роботу; накопичення профорієнтаційної інформації про школярів [8, с. 11]. Профорієнтаційна робота у школах мала за мету попереднє формування в учнів професійної спрямованості і здійснювалася в таких основних формах: проведення профконсультаційних лекцій і бесід; проведення профконсультаційних екскурсій; організація роботи шкільних гуртків з профорієнтації; здійснення педологічних спостережень в інтересах профконсультації; психотехнічні обстеження школярів в інтересах профконсультації; здійснення професійних проб; накопичення профорієнтаційної інформації про школярів [1].

Варто зазначити, що окремі елементи профорієнтаційної роботи з учнями шкіл реалізовувалися й до створення профконсультаційних бюро. Так, у рамках проведення психотехнічних досліджень у деяких школах вивчалися особливості особистості учнів. Певного поширення набула така форма профінформаційної роботи, як ознайомлення учнів школи з виробничим середовищем довкола неї, що реалізовувалася як у процесі екскурсій, так і шляхом залучення школярів до виробничої діяльності на промислових і сільськогосподарських підприємств. Учні також знайомилися з основами виробництва й основними професіями при вивченні відповідних шкільних предметів, під час роботи у шкільних майстернях, у старших класах – під час виробничої практики тощо [12]. Проте згадані заходи мали епізодичний характер і не поєдналися у загальну систему підготовки школярів до вибору майбутньої професії.

У загальній системі профорієнтаційної роботи зі школярами велике значення приділялося кабінетам професіознавства, які створювалися як при школах, так і при профконсультаційних бюро. Кабінети мали у своєму розпорядженні тематичні фотографії, малюнки, діаграми, конкретні експонати, які наочно знайомили школярів з основними виробничими

процесами, давали уявлення про найважливіші галузі промисловості, про систему професійно-технічної освіти, про умови праці й побуту робітничої молоді, про професійні шкідливості, зумовлені особливостями певного виробництва, про психофізіологічні вимоги, які ставляться різними професіями до людини тощо [1].

Здійснення профорієнтаційної роботи структурами, які не були підпорядкованими Народному комісаріатові освіти, викликало багато нарікань з боку педагогів та психологів. На важливості профконсультації як педагогічного засобу підготовки молоді до трудової діяльності наголошували М. Рибников та М. Левітов. Вони стверджували, що мета профконсультації не може бути реалізованою в рамках діяльності психотехнічної лабораторії або бюро. До цього, на думку авторів, потрібно залучати всіх учасників навчально-виховного процесу і здійснювати підготовку молоді до вибору професії впродовж усього періоду навчання дітей у школі [13, с. 153]. У роботах А. Болтунова була зроблена спроба дослідити професійну орієнтацію як цілісну систему, що охоплює весь період навчання дитини в школі. Зокрема, автор акцентував увагу на необхідності створення кабінетів профорієнтації безпосередньо у школах [1]. На початку 30-х років Центральна лабораторія з профконсультації та профвідбору ВЦРПС почала розробляти систему шкільної профконсультації, в 1932 р. була створена рада з координації досліджень проблем профорієнтації школярів [14, с. 8].

Значний внесок у 20–30-х роках минулого століття в розвиток теорії та практики профорієнтаційної роботи з молоддю було внесено українськими психологами та педагогами. Так, у публікаціях С. Ананьїна, М. Венцової, І. Гука, Є. Краснопольського, І. Карпова, Г. Костюка, Г. Смишляєва, Т. Пайки, М. Третьякова та інших дослідників було висвітлено окремі проблеми, притаманні професійній орієнтації в цей період, зокрема – схеми опису професії, комплекс вимог до представників певних професій, засоби дослідження особливостей особистості учнів та їх навчальних досягнень, методика вивчення професійних намірів молоді тощо. У структурі Українського науково-дослідного інституту педагогіки (УНДІП) було створено відділ професійної освіти, який займався дослідженням проблем психотехніки, складанням професіограм, інтерпретацією результатів досліджень особливостей особистості тощо. Крім того, впродовж 1925–1930 рр. УНДІП видавав журнал «Український вісник експериментальної педагогіки та рефлексології» (з 1931 р. – «За марксо-ленінську педагогіку»), в якому висвітлювалися результати досліджень з проблем професійної орієнтації [17, с. 75, 77].

У 20-х роках в Україні активізується дослідження проблем професійної орієнтації учнівської молоді. У вже згаданому Українському науково-дослідному інституті педагогіки було створено відділ професійної освіти, який, зокрема, здійснював дослідження в галузі психотехніки, професіографії, інтерпретації результатів досліджень особливостей особистості в контексті проблеми вибору професії тощо. У 1923 р. в Харкові було видано дві книги Ф. Дунаєвського (професор Ф. Дунаєвський був засновником і першим директором Всеукраїнського інституту праці у Харкові), а саме: «Проблема професійного підбора» [2] та «Професійний підбор и его социальный смысл: методология професійного підбора» [3], які можна розглядати як перші вітчизняні праці з проблем професійної орієнтації.

Проте значні досягнення в теорії і практиці профорієнтаційної роботи з молоддю були перекреслені в середині 30-х років. Після постанови ЦК ВКП(б) від 4 липня 1936 р. «Про педологічні перекручення у системі Наркомосів» [5], у школах було ліквідовано посади педологів, а багатьох учених-педологів репресовано.

Відновлення психолого-педагогічних досліджень з професійної орієнтації учнівської молоді, насамперед школярів, відбулося наприкінці п'ятидесятих років минулого століття. У цей період розпочався другий етап розвитку професійної орієнтації в УРСР, який характеризувався поступовим та вибірконим упровадженням профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю у зміст навчально-виховної загальноосвітніх та професійних навчальних закладів, і який продовжувався до середини 80-х років.

Із середини 50-х рр. проблема диференціації навчання школярів знову набула актуальності. Цьому, зокрема, сприяли соціально-політичні зміни, що відбулися після смерті Й. Сталіна. В організації навчально-виховного процесу все виразніше почали позначатися перевантаження школярів, падіння і зниження престижу знань. Жорстко регламентована, уніфікована, слабо пов'язана з життям, школа не відповідала не лише демократичним прагненням постсталінського суспільства, але й вимогам науково-технічного прогресу. На диференційоване навчання покладалися завдання не тільки повнішого задоволення інтересів і схильностей учнів, але й ефективнішої спеціальної підготовки школярів до участі в суспільному виробництві. Наголошувалося на необхідності створення в старших класах такої системи навчання, яка б давала змогу учням разом із здобуттям середньої освіти більш поглиблено й ґрунтовно вивчати предмети вибраної ними області, ще в школі отримати ту чи іншу спеціальність, беручи при цьому участь в суспільно-продуктивній праці на підприємстві або в сільському господарстві.

У 1958 р. був прийнятий закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР», який замість семирічного запровадив обов'язкове восьмирічне навчання, а також в якому знову порушувалося питання щодо диференціації шкільної освіти. У ньому, зокрема, встановлювалося, що вся молодь, починаючи з 15-16-літнього віку, після закінчення восьмирічної школи дістає можливість закінчити повну середню освіту на основі поєднання навчання з продуктивною працею, при цьому впродовж трьох років здобуваючи середню освіту і професійну підготовку для роботи в одній із галузей народного господарства. Середня загальноосвітня трудова політехнічна школа з виробничим навчанням будувалася за такою схемою: 8 класів для набуття загальної середньої освіти + 3 роки для здобуття повної середньої освіти та професійної підготовки.

Таким чином, ідея професійно зорієнтованої профілізації школи знайшла втілення в реорганізації частини десятирічних середніх шкіл в одинадцятирічні і впровадженні в них виробничого навчання. Проте подовження термінів середньої загальної освіти за рахунок введення додаткового навчання за робітничими професіям в той період виявилось непопулярним. Почався відтік старшокласників зі шкіл з виробничим навчанням у звичайні середні школи. Тим більше, що при орієнтації школи на отримання робочої професії значно ширші можливості надавала система професійно-технічної освіти, розрахована на випускників восьмих класів. Тому в 1964 р. школи повернулися (за винятком прибалтійських республік) до десятирічного терміну навчання, поступово відбулося згортання виробничого навчання школярів [18, с. 142].

У другій половині 50-х років проблеми, пов'язані з професійною орієнтацією, знову почали розглядатися в науковій літературі. На початку 60-х років активізувалися дослідження проблем підготовки молоді до вибору майбутньої професії засобами професійної орієнтації. Зокрема, було відкрито лабораторію профорієнтації в Науково-дослідному інституті психології УРСР [7, с. 546].

У період з 60-х до першої половини 80-х років загальносоюзними та республіканськими органами управління було прийнято низку постанов, спрямованих на розвиток професійної орієнтації учнівської молоді. Так, у грудні 1969 р. було прийнято постанову Президії ВЦРПС, Бюро ЦК ВЛКСМ, колегії Міністерства освіти СРСР і Державного комітету Ради Міністрів СРСР «Про професійну орієнтацію учнівської молоді». У ній, зокрема, зазначалося, що підготовка молоді до свідомого вибору професії є одним із найважливіших народногосподарських завдань, від успішного вирішення якого великою мірою залежить підвищення продуктивності праці,

скорочення плинності робочої сили тощо [11]. У 1974 р. Рада Міністрів СРСР прийняла постанову «Про організацію міжшкільних навчально-виробничих комбінатів трудового навчання і професійної орієнтації учнів», у якій було визначено, що одним з основних завдань міжшкільних навчально-виробничих комбінатів (МНВК) є здійснення професійної орієнтації учнів з метою підготовки їх до свідомого вибору професії [10].

У теоретико-методологічному аспекті в 60–70-х роках панувало визначення професійної орієнтації як системи державних заходів, спрямованих на формування в учнівської молоді психологічної готовності до вибору професії на основі потреб суспільства з урахуванням інтересів і здібностей учнів [16]. За такого підходу ключовими елементами професійної орієнтації визнавалося державне управління процесом підготовки учня до вибору професії, передбачалася зорієнтованість такого управління на адміністративно визначене коло професій і галузей виробництва, формування в учнів психологічної готовності до вибору заданих професій. Урахування індивідуальних потреб та психологічних особливостей особистості здійснювалося на основі соціального замовлення суспільства і, де-факто, було другорядним елементом професійної орієнтації. Так, особистість молоді людини опинилася на периферії процесу професійної орієнтації і розглядалася як його об'єкт. Принагідно зазначимо, що для другого періоду розвитку професійної орієнтації характерною була відсутність підготовки профконсультантів для шкіл та інших навчальних закладів у системі вищої освіти. Як наслідок, до профорієнтаційної роботи залучалися люди, які не мали адекватної фахової, насамперед, психологічної підготовки. Це, зрештою, негативно вплинуло на якість та престиж професійної орієнтації.

Наступний етап розвитку професійної орієнтації був ініційований реформою загальноосвітньої та професійної школи, реалізація якої почалася в другій половині 80-х років минулого століття. До навчальних планів загальноосвітніх шкіл було включено предмет «Основи виробництва. Вибір професії», який викладався для учнів 8–9-х класів, та розроблено належне методичне забезпечення для викладання цього курсу. Чотири останніх роки навчання у школі планувалося використовувати для здійснення професійної підготовки за робітничими професіями та спеціальностями. Зокрема, передбачалося запровадження трудового профільного навчання для учнів 8–9-х класів. Упродовж одного навчального півріччя учні цих класів мали навчатися за одним із профілів трудової підготовки, тобто за 2 роки ознайомитися із 4-ма напрямками професійної діяльності. Учні 10–11-х класів здійснювали допрофесійну та професійну підготовку за понад 750 робітничими спеціальностями. Допрофесійне та професійне трудове

навчання старшокласників здійснювалося в МНВК, міжшкільних навчально-виробничих майстернях, а також на базі професійно-технічних навчальних закладів та базових підприємств [18, с. 147].

У системі загальної середньої освіти намітилося стрімке зростання кабінетів професійної орієнтації. Проте створення у повних середніх школах кабінетів, а у восьмирічних школах – куточків профорієнтації в багатьох випадках мало формальний характер. Створена адміністративно-наказним шляхом мережа кабінетів і куточків профорієнтації, разом з послабленням адміністративного контролю, стала згортатися. У 1984/85 навчальному році кабінети профорієнтації мали 90,4% загальноосвітніх шкіл УРСР, але через 2 роки їх кількість зменшилася більше, ніж на 5 % [там же, с. 265] Це було зумовлено, зокрема, браком фахівців із профорієнтаційної роботи з молоддю. Підготовка їх для шкіл розпочалася в педагогічних ВНЗ із середини 80-х років, але п'ятирічне запізнення з підготовкою фахівців із профорієнтації та залучення до цієї роботи педагогів без відповідної базової підготовки призвело до її дискредитації. Разом із здійсненням профорієнтаційної роботи у школі впродовж другої половини 80-х років було створено регіональні центри професійної орієнтації молоді, районні та міські профконсультаційні пункти.

У 80-ті роки в Україні значно активізувалися психолого-педагогічні дослідження проблем професійної орієнтації школярів (В. Зінченко, Г. Левченко, В. Мадзігон, Є. Павлютенков, В. Сидоренко, М. Тименко, Д. Тхоржевський, Б. Федоришин, М. Янцур та ін.). Можна констатувати, що наприкінці 80-х років в УРСР склалися нормативні, методичні та кадрові передумови для створення державної системи професійної орієнтації населення, початковою ланкою якої виступала середня загальноосвітня школа. Систему трудової підготовки школярів у згаданий період можна охарактеризувати як профільну, реалізація якої здійснювалась у два етапи: трудове профільне навчання у 8–9-х класах, яке передбачало ознайомлення учнів з 4-ма напрямками професійної діяльності людини, і професійне (допрофесійне) навчання учнів 10–11 класів.

Висновок. Починаючи від 20-х років минулого століття і до розпаду СРСР мали місце три «хвилі» впровадження професійної орієнтації у систему освіти; вони збігалися за часом зі спробами впровадити у систему загальної середньої освіти в школах диференційоване навчання, переважно у формі диференціації допрофесійної та професійної підготовки школярів; упровадження професійної орієнтації не мало належного нормативно-правового забезпечення і регулювалося переважно відомчими або міжвідомчими положеннями; розширення масштабів заходів з професійної

орієнтації учнівської молоді не мало належного кадрового забезпечення, що негативно вплинуло на її імідж та ефективність.

Література

1. Болтунов А. П. Принципы и система профориентации в школе / А. П. Болтунов. – Л. : ЛГПИ им. А. И. Герцена, 1932. – 158 с.
2. Дунаевский Ф. Р. Проблема профессионального подбора / Ф. Р. Дунаевский. – Х. : Время, 1923. – 156 с.
3. Дунаевский Ф. Р. Профессиональный подбор и его социальный смысл : методология профессионального подбора / Ф. Р. Дунаевский. – Х. : Время, 1923. – 141 с.
4. Левитов Н. Д. Профессиональная ориентация и школа / Н. Д. Левитов. – М.: Новая Москва, 1925. – 148 с.
5. О педологических извращениях в системе Наркомпросов. Постановление ЦК ВКП (б) от 4 июля 1936 г. // Директивы ЦК ВКП (б) и постановления советского правительства о народном образовании за 1917 – 1947 гг. – М. – Л. : Изд-во АПН РСФСР, 1947. – С. 190–193.
6. Пайка Т. С. До питання про можливість виховувати професійні орієнтування у підлітків / Т. С. Пайка // Український вісник експериментальної педагогіки та рефлексології. – 1929. – Вип. 4. – С. 85–93.
7. Педагогическая энциклопедия. – М. : Советская энциклопедия, 1966. – в 4 т. – Т. 3. – 879 с.
8. Положение о профконсультационных бюро при органах НКТ РСФСР // Известия НКТ СССР. – 1929. – № 11. – С. 10–12.
9. Порадник робітника освіти. – Харків: Шлях освіти, 1924. – 502 с.
10. Постановление Совета Министров СССР от 23.08.1974 г. № 662 «Об организации межшкольных учебно-производственных комбинатов трудового обучения и профессиональной ориентации учащихся» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bestpravo.ru/ussr/data03/tex14484.ht>.
11. Про професійну орієнтацію учнівської молоді // Збірник наказів та інструкцій Міністерства освіти Української РСР. – 1970. – № 9. – С. 8–14.
12. Профессиональная консультация и профессиональной отбор / А. Ф. Кларк, А. В. Билибин, А. А. Кушинников. – М.-Л. : Гострудиздат, 1930. – 204 с.
13. Профессиональная ориентация молодежи / Науч. ред. К. К. Платонов. – М. : Высш. шк. 1978. – 271 с.
14. Пряжникова Е. Ю. Профориентация : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. / Е. Ю. Пряжникова, Н. С. Пряжников. – М. : Академия, 2005. – 496 с.

15. Степанский В. И. Проблемы профориентации и профотбора в истории советской психотехники / В. И. Степановский // Профессиональная ориентация и обучение. – Ярославль: Изд-во ЯГУ, 1988. – С. 107–115.

16. Титма М. Х. Выбор профессии как социальная проблема / М. Х. Титма. – М. : Мысль, 1975. – 200 с.

17. Трудова політехнічна школа : Міфи і реальність (1917 – 1941) / Д. О. Тхоржевський, А. В. Вихрущ, Г. В. Терещук та ін. – Тернопіль : ТДП, 1994. – 135 с.

18. Трудовое воспитание молодежи / И. И. Лукинов, Ю. Н. Пахомов, В. Г. Урчукин и др. – К. : Наук. думка, 1989. – 432 с.

Аннотация

Формирование экономического потенциала государства предусматривает реализацию комплекса регулятивных мер, направленных на повышение качества трудовых ресурсов. К числу таких мер относится профессиональная ориентация населения. К началу 90-х годов прошлого века в Украине была создана достаточно развитая система профессиональной ориентаций населения, в первую очередь – учащихся средних общеобразовательных и профессионально-технических учебных заведений. В независимой Украине так и не был создан ее аналог, который бы соответствовал особенностям и перспективам социально-экономического развития общества и новым образовательным парадигмам. Сегодня актуальной является проблема обновления содержания, форм и методов профессиональной ориентации учащейся молодежи, и при ее решении необходимо учитывать накопленный в предыдущие годы теоретический и практический опыт.

В период существоваия Украинской ССР имели место три попытки создания системы профессиональной ориентации учащейся молодежи. В 20-30-х годах она характеризовалась преимущественным использованием методологии педологии и создавалась вне системы образования. В конце 50-х – начале 80-х годов она характеризовалась постепенным внедрением идей и методов профессиональной ориентации в систему образования, главным образом, в общеобразовательную школу. С середины 80-х годов профессиональная ориентация активно внедряется в учебно-воспитательный процесс общеобразовательных и профессионально-технических учебных заведений. Однако, даже в этот период она не получила соответствующего нормативного и кадрового обеспечения.

Ключевые слова: развитие профессиональной ориентации, теоретические основы профессиональной ориентации, организационно-нормативное обеспечение профессиональной ориентации.

Summary

Formation of economic potential of the state provides complex realisation the measures, directed on improvement of quality of a manpower. Population vocational counselling concerns number of such measures. To the beginning of 90th years of the last century in Ukraine developed enough system professional population orientations, first of all – pupils of average general educational and professional educational institutions has been created. In independent Ukraine and has not been created its analogue, which соответствовал to features and prospects of social and economic development of a society and new educational paradigms. Today the problem of updating of the maintenance, forms and methods of vocational counselling of studying youth is actual and at its decision it is necessary to consider the theoretical in previous years theoretical and practical experience.

During the period существоваия the Ukrainian Soviet Socialist Republic three attempts systems of vocational counselling of studying youth took place. In 20-30th years it was characterised by methodology use pedology and created out of an education system. In the late fifties – the beginning of 80th years it was characterised by gradual introduction of ideas and vocational counselling methods in an education system, mainly in a comprehensive school. From the middle of 80th years vocational counselling actively takes root into teaching and educational process of general educational and professional educational institutions. But even during this period it has not received corresponding standard and personnel maintenance.

Keywords: vocational counselling development, theoretical bases of vocational counselling, organizational-standard maintenance of vocational counsellings.